

activities (motivational-targeted, cognitive-informational and procedural-functional) the following steps are proposed: value-oriented, cognitive-procedural, analytical-corrective.

There are given some examples of application of the newest methods at each stage. There is an experience of teachers from Cherkasy Medical Academy in application of innovative methods in teaching educational disciplines while preparing doctors. Algorithms for doing some tasks are given (conducting roundtables, debates, web-quests, cross-curricular trainings, brainstorming, computer-aided modeling etc). There are defined the directions of further researches in the using innovative methods not only when engaging in scientific and research activities, but also when conducting theoretical and practical classes in the process of professional training future doctors.

Key words: innovative methods, technology, scientific and research students' activity, readiness components, competence, medical student, professional activity, algorithm.

УДК 373.6

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.72-1.47>

Кирилюк С. Д.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПОЗАУРОЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Розкрито особливості формування старшокласників у процесі позакласної діяльності. Звертається автором увага на використання виховних годин, які: мають практичне спрямування; дозволяють актуалізувати знання старшокласників; розглядають питання, що сприяють поглибленню уявлень старшокласників про основні права людини; акцентують увагу на обов'язках, що випливають із прав людини; допомагають усвідомити взаємозв'язок прав і обов'язків людини; формують прагнення активно сприяти захисту прав людини. Акцентується увага на тому, що процес формування соціальної активності учнів старших класів нерозривно пов'язаний з мотиваційною сферою особистості, зокрема з впливом особистих і соціальних мотивів, співвіднесенням особистих і суспільних інтересів в учнівському менеджменті та діяльності в дитячих об'єднаннях. Також у статті йдеться про роль соціальних проектів та волонтерської діяльності у формуванні соціальної активності учнівської молоді. Автором зазначається, що підготовка і проведення розважальних заходів, дає можливість старшокласникам включатися в різні види діяльності, а через них у відносини соціальної відповідальності, у яких, кожен школяр осягатиме цінність особистості однолітка, повніше і глибше відчуватиме його індивідуальність, розумітиме, що колективне дійство, яким є свято, неможливе без максимальної реалізації творчих, інтелектуальних та інших своїх можливостей, сприятиме встановленню демократичних відносин, також в процесі спілкування відбуватиметься взаємна стимуляція й взаємний контроль поведінки старшокласників. Формуванню соціальної активності учнів також сприяє профорієнтаційна робота, яка впливає на встановлення конструктивної взаємодії, розвитку комунікативних здібностей та отримання соціального досвіду, завдяки виконанню соціальних ролей. У статті стверджується, що саме завдяки соціально спрямованій позаурочній діяльності старшокласники виконуватимуть постійні громадські доручення в освітньому закладі й поза ним і стануть активними учасниками позашкільної діяльності.

Ключові слова: соціальна активність, старшокласники, соціально спрямована позаурочна діяльність, виховання, профорієнтаційна робота.

Сучасний світ, оточуючий підрастаюче покоління, стрімко змінюється. З одного боку, активізується віртуальне спілкування в соціальних мережах, з'являються яскраві, захоплюючі комп'ютерні ігри та розвиваючі програми, нові інформаційні технології. З другого боку, у старшокласника звужується коло живого спілкування і, як наслідок, виникає самотність, агресивність, з'являються спокиси вживання ПАР, знижуються можливості для прояву себе в реальному житті. У закладі загальної середньої освіти найчастіше перед учнями ставлять завдання: вчитися, складати іспити, бути старанними, думати про майбутнє. Однак, з огляду на вік, старшокласники хочуть жити теперішнім, отримувати досвід тут і зараз, включаючи досвід взаємодії з іншими людьми, краще пізнати себе, успішно соціалізуватися й долучитися до позитивного перетворення навколишньої дійсності [3].

Ступінь успішності «входження» особистості в суспільство великою мірою визначається її активністю, тобто «... здатністю виробляти значимі перетворення в світі на основі осягнення багатств матеріальної й духовної культури» [3, с. 26]. Одним із основних завдань сьогодення – своєчасно підготувати молоде покоління до нових умов життя і професійної діяльності, навчити самостійно приймати рішення, адаптуватися за межами школи.

Актуальним став пошук нових підходів до організації діяльності сучасних закладів освіти, де багато проблем вже не можуть бути вирішені традиційними засобами, без участі самих школярів. Необхідні серйозні зміни не тільки у змісті освіти, а й у самій структурі відносин між педагогами та учнями, між адміністрацією школи і членами педагогічного колективу, між педагогами і батьками, між школою та її соціальними партнерами. Саме соціальне партнерство повинно стати основою співпраці всіх, хто тією чи іншою мірою має відношення до виховання дітей [4].

Особливо актуально стоїть проблема соціалізації учнів сучасної школи, виховання і розвитку у них соціально значущих якостей, активної громадянської позиції особистості. Створення відкритої і самоорганізованої виховної системи та цілісної системи управління у загальноосвітньому закладі забезпечить умови для формування соціально зрілої особистості учня. Найважливішим напрямком у цій роботі є діяльність педагогічного колективу щодо організації позаурочної діяльності старшокласників. Потрібен принципово новий підхід до організації всієї педагогічної роботи з учнівською молоддю, використання сучасних джерел її інформування, способів комунікації, включення школярів у позаурочну діяльність спрямовану на формування соціальної активності [5].

У педагогіці питання соціальної активності досліджувалося багатоаспектно: як головне в характеристиці особистості – суб'єкта суспільних відносин (Є. Белозерцев, А. Зосімовский, Т. Коннікова, Т. Мальковска, Т. Окушко та ін.), як міра прояву соціальної діяльності людини (Н. Анікєєв, Л. Вохминова, Б. Вульф, О. Газман, Н. Огурцов, Е. Малах та ін.), як відповідальне і зацікавлене ставлення людини до праці, суспільства, духовного й суспільного життя (Ю. Азаров, Л. Архангельський, Л. Гордін, Л. Захарова, Л. Іванов та ін.). Різні аспекти проблеми виховання соціально активної особистості розкрито в працях І. Беха, Л. Канішевської, Т. Мальковської, Л. Нафікової, Н. Остапенко, І. Павловата, Ю. Поліщук, С. Полякова, О. Тельної, О. Чугунової та інших. Проблемам формування соціальної активності підлітків присвячено праці С. Абрамової, О. Безпалько, Н. Клімкіної, О. Лавренко, Л. Петько, М. Уйсімбаєвої, М. Шопіної та ін. Учнівське самоврядування розглядається педагогами В. Бобрицькою, Л. Канішевською, Б. Набокою, М. Шимановським та ін., як засіб формування соціально-моральної орієнтації та соціальної зрілості.

Проте питання формування соціальної активності старшокласників у процесі позаурочної діяльності в закладах загальної середньої освіти залишаються не достатньо дослідженими.

Метою статті є розкриття особливостей формування соціальної активності старшокласників у процесі позаурочної діяльності.

Формування соціальної активності старшокласників має відбуватися не лише під час уроків, а й в позаурочній діяльності. Заклади загальної середньої освіти мають великі можливості для позаурочної додаткової освіти учнів. Старшокласники з задоволенням відвідують спортивні секції, гуртки, хореографічні колективи, вокальні та театральні студії, прес-центри, шахові гуртки, гуртки декоративно-вжиткового мистецтва тощо.

Слід зазначити, що формуванню соціальної активності в позаурочний час сприяють виховні години, які мають практичне спрямування і дозволяють актуалізувати знання старшокласників. Проводити їх можна в різних формах. Проте найефективнішими є ігрові та тренінгові вправи, які сприяють формуванню навичок взаємодії в команді, розвивають комунікативні навички, виховують соціальну відповідальність [1].

На виховних годинах варто розглядати й питання, які сприяють поглибленню уявлень старшокласників про основні права людини; акцентують увагу на обов'язках, що випливають із прав людини; допомагають усвідомити взаємозв'язок прав і обов'язків людини; формують прагнення активно сприяти захисту прав людини. Актуальними питаннями, які слід піднімати під час таких виховних годин є: «Які права є в дітей? Чи достатньо прав у дітей? Яку роль відіграють права в житті людини? Чи можна домогтися того, щоб твої права поважали? Які риси характеру допомагають людині домогтися поваги своїх прав? Як захищаються права дитини в нашій країні? Які права є найважливішими для людини? Хто найбільше потребує захисту своїх прав?». Обговорення таких питань сприяє усвідомленню учнями норм і правил поведінки в соціумі.

Процес формування соціальної активності учнів старших класів нерозривно пов'язаний з мотиваційною сферою особистості. Особливо яскраво простежується вплив особистих і соціальних мотивів, співвіднесеність особистих і суспільних інтересів в учнівському менеджменті та діяльності в дитячих об'єднаннях. У мотивах відбувається своєрідне інтегрування зовнішніх впливів (обов'язків) і внутрішніх спонукань старшокласника (потребою в даній діяльності). Важливими стимулами формування соціальних мотивів є розкриття значущості суспільно корисної діяльності, посилення ідейної спрямованості соціальної роботи в школі. Відзначимо, що в процесі формування соціального обличчя випускника освітнього закладу важливо, який зміст соціальних мотивів носить його діяльність в учнівському менеджменті та в дитячому об'єднанні. Така діяльність може бути прийнята старшокласниками двоюко. З одного боку, як засіб всебічного розвитку особистості й самовдосконалення; з другого боку, може бути виявлена лише як прагнення до самоствердження, бажання виділитися серед однолітків, спроба зайняти привілейоване положення в системі суспільних відносин в майбутньому [2].

Ще однією формою роботи зі старшокласниками, яка сприяє формуванню соціальної активності є робота і виконання соціальних проектів. Слід зауважити, що теми соціальних проектів мають розроблятися школярами самостійно. Допомогти їм в ході реалізації проектів можуть консультанти – педагоги, батьки, громадські помічники. На особливу увагу заслуговують проекти, спрямовані на розвиток волонтерського руху. На нашу думку, саме такі проекти дають можливість розвивати здатність до соціально значимої поведінки, виявляти соціальну відповідальність і соціальну активність. Роботу з волонтерського руху старшокласники можуть проводити разом з учнями основної школи.

Як один із напрямків волонтерської діяльності можна запровадити соціальний проект «Радість», який передбачав би організацію шефства старшокласниками над учнями початкових класів та над маленькими

вихованцями дитячих садочків. У межах такого проекту учні старших класів, в якості добровільних помічників, мають допомагати вчителям на перервах чи після школи в садочках, гратися з дітьми, збирати для них іграшки, проводити вистави й концерти тощо.

З метою популяризації читання серед молоді старшокласники можуть запропонувати провести конкурс соціальної реклами «Читачі» серед учнів 8 – 11 класів, який проводиться в рамках Всесвітнього дня книги та авторського права, започаткованого ЮНЕСКО. Зокрема, учням варто підготувати соціальні реклами книги, читання, бібліотеки, розвиток різних форм PR-діяльності, спрямованих на поліпшення іміджу дітей та молоді, що люблять читати, підвищення рівня привабливості читацтва. Конкурсні роботи можуть виконуватись у довільних форматах, таких як плакат (постер), малюнок, фотографія, колаж, комп'ютерна графіка, буклет, закладки, що супроводжуються гаслом чи слоганом, презентація, відеоролик. Конкурсні роботи можна оцінити за такими номінаціями: «Книга – джерело знань!», «Читач року», «Бібліотечна світлиця», «Читаюча родина», «Креативний читач» [2].

Слід зауважити, що формуванню соціальної активності учнів сприяють також розважальні заходи. Підготовка й проведення такого свята має відбуватися в кілька етапів, на кожному з яких старшокласники мають включатися в різні види діяльності, а через них у відносини соціальної відповідальності. У цих відносинах, по-перше, кожен школяр осягатиме цінність особистості однолітка, повніше і глибше відчуватиме його індивідуальність, розумітиме, що колективне дійство, яким є свято, неможливе без максимальної реалізації творчих, інтелектуальних та інших своїх можливостей; по-друге, учень і себе починає оцінювати адекватно, прагне до максимальної самореалізації. У процесі підготовки й проведенні свята, спілкування сприятиме встановленню демократичних відносин, також в процесі спілкування відбуватиметься взаємна стимуляція й взаємний контроль поведінки старшокласників, що впливатиме на формування соціальної активності учнів [3].

Тож можна зробити висновок, що вияв старшокласниками соціальної активності в ході підготовки й проведення свята зумовлено наступними факторами: особистість максимально повно виявляє соціальні погляди, переконання, ідеали; в процесі спілкування з однолітками з інших освітніх закладів інтереси й потреби старшого школяра зосереджуються на вияві турботи про однокласників й гостей, оточуючих людей; участь в різних видах діяльності, змушує старшокласника діяти, виконувати соціальні ролі та набувати соціального досвіду [2].

Як показало опитування, старшокласники надають перевагу наступним розважальним формам виховної роботи, пов'язаним зі спілкуванням: дискотека, тематичний вечір, КВН, похід, свято тощо. Тому, використання їх передбачає знаходження чинників, які стимулюють процес формування соціальної активності старших школярів.

Однією з ефективних форм організації позаурочної виховної діяльності для формування соціальної активності старшокласників є також проведення виховних заходів соціального спрямування. Вони сприяють максимальному самоствердженню, самовизначенню та самореалізації особистості, сприяють формуванню ціннісних відносин, вияву активної життєвої позиції учнів перед собою, товаришами, вчителями та тими людьми, з якими доводиться спілкуватися й співпрацювати при підготовці заходу [3].

Процес підготовки включає в себе різноманітну дослідницьку та творчу діяльність старшокласників. У ході підготовки до таких заходів учні мають залучатися до різних видів індивідуальної, групової та колективної форм діяльності. Відповідно до теми заходу вони також повинні включатися у власну творчість.

При підготовці до заходу, окрім співпраці й співтворчості з однокласниками, може спостерігатися також суперництво з учнями інших класів на загальношкільному рівні, що привносить в соціально значиму діяльність елемент змагання, введе в дію такий важливий мотив, як відповідальність перед товаришами за результат справи. У процесі підготовки в старшокласників виникає такий емоційний стан, який сприяє діловому й міжособистісному спілкуванню й вихованню відповідальності за доручену справу. Мотив відповідальності перед собою органічно доповнюється мотивом відповідальності перед учасниками спільної справи, товаришами, однокласниками [3].

Окрім прямого виховного впливу, групова діяльність, створює міцну основу для формування соціальної активності старшокласників. Адже визначення проблеми проведеного заходу, формулювання його теми, спільне планування і розподіл обов'язків відповідно до інтересів і можливостей кожного учасника спільної справи, аналіз й оцінка накопиченого матеріалу, рекомендації щодо його доопрацювання, підтримання позитивного емоційного стану та ділове спілкування, узгодження позицій, підходів, поглядів, колективне коригування ходу дослідження з обраної теми – все це дозволяє учням виявити свій рівень соціальної активності [2].

Досить велика увага приділяється завжди профорієнтації старшокласників, адже вибір професії – найважливіший крок у житті випускника. Якщо він зуміє вибрати спеціальність до душі, то йому буде цікаво вчитися, він буде виявляти активність в навчанні й професійній діяльності. З огляду на зміни економічної, політичної та соціально-культурної ситуації в Україні необхідне нове розуміння змісту проблеми вибору професії. Вибір професійного спрямування випускником школи є одним із найважливіших кроків на шляху до його особистісного та життєвого самовизначення. Цей вибір нині ускладнений економічними та соціальними обставинами. Науково-методичні дослідження в галузі освіти свідчать про те, що дорослі можуть сприяти самовизначенню молоді, надаючи їй профорієнтаційну підтримку. Це знадобиться під час інформування, сприятиме ціннісному та професійному у виборі випускників [2].

Щоб визначитися в ситуації вибору професії, дитині необхідно співставити свої потреби, позиції, інтереси із власними можливостями: підготовкою, здібностями, емоційно-вольовими якостями, станом здоров'я. Власні можливості необхідно співставити з вимогами професійного навчального закладу, професії, спеціальності. Нерідко узгодження цих позицій є складним процесом. Враховуючи соціально-економічні фактори, позиції рідних, бажання самої дитини, то стає очевидним, що професійне самовизначення означає внутрішній конфлікт. Тому для конструктивного вирішення цього конфлікту необхідна допомога у процесі навчання та прийнятті рішення про професійний шлях [2].

Таку допомогу учні можуть отримати через додаткові знання про себе, свої професійні можливості, особистісні риси, поінформованість про світ професій та основні тенденції на освітньому й професійному ринку. Діагностика індивідуальних психологічних особливостей учнів дозволяє знизити ймовірність помилок при виборі профілю навчання та професії [2].

У межах профорієнтаційної роботи слід також провести тестування, групові та індивідуальні консультації, профорієнтаційні ігри, тематичні класні години за участю батьків і цікавих людей. Профорієнтаційні колективні ігри сприяють не лише вибору професії, а й формуванню соціальної активності, адже спільна колективна діяльність сприяє встановленню конструктивної взаємодії, розвитку комунікативних здібностей та отриманню соціального досвіду, завдяки виконанню соціальних ролей [3].

Роботу зі школярами та сім'єю з профконсультування можна завершити «Парадом професій». Цей захід представляє собою сімейну рекламу професій: захист професії від сім'ї або професійного вибору школяра. Діти й батьки можуть підготувати костюми, плакати, різну атрибутику, презентувати «професійний результат». Презентації можуть бути в формі рекламних роликів зі слоганами, у формі суду над професією лікаря, під час якого прокурор звинувачуватиме недоліки (важка праця, підвищена відповідальність тощо), а адвокат доводитиме суспільну користь, гідність, позитивні сторони професії, в формі театралізованих мініатюр (сценок), переробки казок на сучасний лад («Ріпка» про нафтовиків і геологів, «Колобок» про слідчих тощо), пісні, частівки про працівників банку, водіїв, інженерів. Тож профорієнтаційна робота сприяє формуванню активної життєвої позиції старшокласника, адже саме від неї багато в чому залежатиме його майбутнє життя [2].

Висновки. Таким чином, залучення старших школярів до соціально значимої позаурочної діяльності сприяє підвищенню їхньої соціальної активності. Адже старшокласники виконують постійні громадські доручення в освітньому закладі й поза ним і є активними учасниками позашкільної діяльності.

Використана література:

1. Баркунова О. В., Сорокин Н. В., Фролова М. Е. К вопросу о развитии социальной активности школьников во внеурочной деятельности. *Современные проблемы науки и образования*. 2018. № 6. С. 12-17
2. Булавенко С. Д. Освітньо-інформаційний простір для формування соціально-активної особистості: навч.-метод. посіб. Ніжин : ПП Лисенко, 2019. 314 с.
3. Булавенко С. Д., Коваленко Є. І. Формування соціальної активності учнів : навч.-метод. осіб. Ніжин : ПП Лисенко, 2019. 224 с.
4. Киричук О. В. Формування в учнів активної життєвої позиції. Київ : Рад. шк., 1983. 261 с.
5. Ніколаєску І. О. Формування соціальної компетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів відповідно до вимог нових державних освітніх стандартів: наук.-метод. посіб. Черкаси : ОПОПП, 2014. 74 с.

References:

1. Barkunova O. V., Sorokyn N. V., Frolova M. E. (2018). K voprosu o razvytyy sotsyalnoi aktyvnosti shkolnykov vo vneurochnoi deiatelnosti. [To the question of the development of social activity of schoolchildren in extracurricular activities]. *Sovremennye problemy nauky y obrazovaniya*. № 6. [in Russian].
2. Bulavenko S.D. (2019). *Osvitno-informatsiyni prostir dlia formuvannia sotsialno-aktyvnoi osobystosti*. [Educational and informational space for forming a socially active personality]. Nizhyn: PP Lysenko [in Ukrainian].
3. Bulavenko S.D., Kovalenko YE.I. (2019). *Formuvannya sotsialnoyi aktyvnosti uchniv* [Forming students social activity]: nauk.-metod. posib. Nizhyn: PP Lysenko. 224 p. [in Ukrainian].
4. Kyrychuk O. V. (1983). *Formuvannia v uchniv aktyvnoi zhyttievoi pozysii*. [Formation of active life position in students]. Kyiv : Rad. shk. 261 p. [in Ukrainian].
5. Nikolaiesku I. O. (2014). *Formuvannia sotsialnoi kompetentnosti uchniv zahalnoosvitnykh navchalnykh zakladiv vidpovidno do vymoh novykh derzhavnykh osvitnykh standartiv* [Modern scientific approaches to the definition of the concept of "social activity of the individual"]: nauk.-metod. posib. Cherkasy, 74 p. [in Ukrainian].

Kyryliuk S. D. Peculiarities of formation of social activity of graduates in outdoor activities

The peculiarities of formation of high school students in the process of extracurricular activity are revealed in the article. The author draws attention to the use of educational hours, which: are practical; allow updating knowledge of high school students; consider issues that contribute to deepening high school students' perceptions of basic human rights; emphasize on human rights responsibilities; help to understand the interconnection of human rights and responsibilities; form a desire to actively promote the protection of human rights. Attention is drawn to the fact that the process of formation of social activity of high school students is inextricably linked with the motivational sphere of personality, in particular with the influence of personal and social motives, the correlation of personal and public interests in student management and activities in children's associations. The article also discusses the role of social projects and volunteer activity in shaping the social activity of student youth. The author notes that the preparation and carrying out of entertaining activities gives high school students the opportunity to get involved in various activities, and through them in the relations of social responsibility, in which, every student will understand the value

of the personality of a peer, more fully and deeply feel his personality, understand that collective action, which is a holiday, impossible without the maximum realization of creative, intellectual and other opportunities, will promote the establishment of democratic relations, also in the process of communication will take place in high-grade stimulation and mutual control of high school students' behavior. The formation of students' social activity is also facilitated by career guidance, which influences the establishment of constructive interaction, the development of communication skills and the acquisition of social experience through the fulfillment of social roles. The article states that it is thanks to socially oriented extracurricular activities that high school students will carry out permanent public assignments in and outside the educational institution and become active participants in extracurricular activities.

Key words: social activity, high school students, socially oriented extracurricular activities, education, vocational work.

УДК 616 08 039.57(477) «19» «20»

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.72-1.48>

Кир'ян Т. І.

СТАНОВЛЕННЯ СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В КІНЦІ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Розкрито проблему становлення і розвитку сімейної медицини в Україні та виявлено впливів досвіду зарубіжних країн щодо підготовки майбутніх медичних лікарів додипломного та післядипломного етапів. Зазначено, що початок підготовки сімейних лікарів в Європі бере з 90-х років минулого століття. Приблизно в цей період і в Україні здійснювались перші кроки навчання сімейних лікарів шляхом перепідготовки терапевтів і педіатрів у системі післядипломної освіти. На сторінках наукових часописів було розгорнуто дискусію щодо шляхів розв'язання цієї проблеми. Установлено, що переважна більшість науковців пропонувала готувати сімейних лікарів саме через систему післядипломної підготовки, проте викладачі Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького наполягали на тому, щоб підготовку сімейного лікаря здійснювати на окремому факультеті медичного університету з першого курсу. Деякі вчені пропонували готувати сімейних лікарів на післядипломному етапі в інтернатурі чи магістратурі. Певний час тривала дискусія із залученням різних підходів до підготовки сімейних лікарів в країнах Центральної і Східної Європи, США та Канади.

Як стверджують дослідження у переважній більшості держав, що входять до європейського союзу, сімейна медицина вивчається на етапі додипломної освіти (80 % країн). У 2/3 цих держав майже всі заклади вищої освіти практикують післядипломну підготовку з сімейної медицини (виняток складають – Австрія, Кіпр, Італія, Чехія, Німеччина тощо).

У США майбутні сімейні лікарі здобувають освіту за програмою чотирирічного навчання і отримують диплом бакалавра. Потім продовжують навчання теж за чотирьохрічною програмою із загальної професійної підготовки у закладі вищої медичної освіти. Наступним етапом – є трьохрічне їхнє стажування у медичних установах.

Ключові слова: підготовка сімейних лікарів в Україні, вплив світового досвіду на навчання лікарів, до дипломний етап підготовки сімейних лікарів, заклади медичної вищої освіти, система післядипломної медичної освіти.

Підготовка сімейних лікарів стала нагальною проблемою в Україні у зв'язку з її прагненням долучитися до загальноєвропейських і світових освітніх стандартів. Починаючи з 90-х років ХХ століття, у закладах вищої медичної освіти України розпочали підготовку сімейних лікарів. На сторінках наукової преси була відкрита дискусія щодо методів і прийомів навчання майбутніх сімейних лікарів на базі перепідготовки терапевтів і педіатрів у системі післядипломної освіти. Хоча деякі вчені пропонували відкрити окремо спеціальність «Загальна практика – сімейна медицина» і готувати студентів з першого курсу на до дипломного етапу.

Проблемі підготовки сімейних лікарів в Україні на додипломному етапі у закладах вищої медичної освіти присвячено публікації Є. Заремби, О. Січкоріз, Р. Грицко, Ю. Кияк [1; 2]. Етапи реформування вищої медичної освіти й, зокрема, підготовка сімейного лікаря відображені у статті К. Руських [5]. Різні аспекти впливу досвіду європейських країн на перетворення медичної системи в Україні розкрито в працях В. Волчек, В. Лехан, Л. Крячкова, Ф. Кареллі [4; 6]. Однак у науковій літературі відсутні публікації щодо системного підходу у підготовці сімейних лікарів в Україні, що ґрунтується на світових тенденціях розвитку медицини взагалі та розвитку сімейної медицини зокрема. У зв'язку з цим метою цієї статті стало дослідження особливостей підготовки у вітчизняних вищих медичних закладах освіти сімейних лікарів у контексті світових інтеграційних процесів.

Розвиток сімейної медицини в нашій державі бере початок з регіонального експерименту, що проводився у Львові в 1987 році. Тоді була представлена модель поступового переходу майбутніх педіатрів і терапевтів від дільничного до сімейного обслуговування. Як зазначає Є. Заремба, у зв'язку з потребою підготовки сімейних лікарів було створено кафедру сімейної медицини. А згодом у 1995 році було відкрито на базі Львівського державного медичного інституту першу кафедру сімейної медицини в Україні [1, с. 11].

У 1996 році в інших медичних закладах освіти розпочато створення подібних кафедр. Нині підготовка сімейних лікарів відбувається в інтернатурі протягом двох років, куди вступають випускники після закін-